

STRATEGISCH THEMA: MEER PRODUCTDIVERSITEIT

Als de consument eten kiest en koopt, moet die kunnen kiezen tussen een breed gamma aan smakelijke, veilige en hoogwaardige eiwitproducten. Verschillende actoren in de keten beïnvloeden of bepalen dit aanbod: retail, horeca, catering, cateringsettings... Dit aanbod heeft op zijn beurt invloed op de eventuele verwerking van eiwitbron naar -product, en dus op (de inspanningen van) de voedingsindustrie. Omgekeerd zorgt ook de ontwikkeling van nieuwe producten voor meer diversiteit in het aanbod.

Binnen dit strategisch thema 'meer productdiversiteit', willen we het eiwitaanbod aan de consument diversifiëren. Met diversifiëren bedoelen we het vinden van een goede balans tussen dierlijke eiwitten (vlees, melk, eieren), plantaardige eiwitten (peulvruchten e.a. eiwitgewassen) en de zogenaamde 'nieuwe' eiwitten (algen, insecten, microbiële eiwitten, kweekvlees). Bovendien streven we binnen dit thema eveneens naar een ruimer aanbod van (producten op basis van) lokale eiwitbronnen.

De inspanningen richting een meer divers en evenwichtig eiwitaanbod, inclusief onderzoek¹, opleidingen² en communicatie³, worden opgevolgd via onderstaande doelstellingen en bijhorende indicatoren.

De ketenspelers die het aanbod bepalen, werken in functie van de markt vraag. Maar de vraag wordt even goed beïnvloed door het aanbod en de wijze waarop een product in de markt wordt gezet. Dit betekent dat vraag en aanbod hand in hand gaan. Deze doelstellingen zijn dus ook complementair én deels afhankelijk van de doelstellingen binnen de strategische thema's 'meer plantaardige eiwitten' en 'duurzame eiwitconsumptie'. Zo is doelstelling 4 (aanbod lokale eiwitten) afhankelijk van de lokale teelt van deze eiwitten (meer plantaardige eiwitten) en de wil bij de consument om meer lokale eiwitbronnen te consumeren (duurzame eiwitconsumptie). Doelstelling 1 (aanbod plantaardige alternatieven) hangt eveneens nauw samen met de doelstellingen binnen het thema duurzame eiwitconsumptie, waar de focus op een verschuiving van dierlijke naar plantaardige eiwitconsumptie ligt.

Noot: De beschikbare indicatoren voor de ontwikkeling van (producten op basis van) **nieuwe eiwitten**, zitten al vervat in de doelstellingen i.k.v. het strategisch thema 'nieuwe eiwitten' (aantal bedrijven die commercieel product ontwikkelen, aantal novel food aanvragen ...)

1.1 DOELSTELLING 1: GROTER AANBOD VAN PLANTAARDIGE ALTERNATIEVEN

Meer peulvruchten, meer noten en andere plantaardige eiwitproducten toevoegen aan het productaanbod. Dit engagement namen de voedingsindustrie en de retail al in het kader van [het nutripact](#). Hierin engageren ze zich om gezondere keuzes makkelijker te maken voor de consument.

Ook in kader van de eiwitstrategie, die eveneens positieve effecten op vlak van gezondheid, milieu en welvaart beoogt, past dit engagement. Om dit in de toekomst nog kracht bij te zetten, willen we dit opvolgen via een aantal concrete SMART geformuleerde indicatoren. Omwille van gebrek aan data uit het verleden (geen zicht op de trend), is becijfering van deze indicatoren momenteel nog niet mogelijk. Deze

¹ bv. ontwikkeling van producten op basis van plantaardige/nieuwe eiwitten; onderzoek rond veiligheid/duurzaamheid/gezondheid van deze nieuw ontwikkelde producten...

² opleidingen rond eiwitten/eiwitshift aan aanbieders zoals retailers, cateraars, horeca, delivery...

³ bv. promotie rond alternatieve eiwitbronnen (vervanging dierlijke eiwitten); communicatie rond plantaardig aanbod...

zullen, in de mate van het mogelijke, vanaf 2024 ingevuld worden. Ook andere, toekomstige indicatoren kunnen deze lijst nog vervolledigen.

1.1.1 SMART formulering

- x% basisscholen bieden bij de warme maaltijden minstens 1 x per week een plantaardige vleesvervanger* aan
- x% secundaire scholen bieden bij de warme maaltijden minstens 1 x per week een plantaardige vleesvervanger* aan
- x% hogescholen/universiteiten bieden bij de warme maaltijden minstens 1 x per week een plantaardige vleesvervanger* aan
- x% woonzorgcentra bieden bij de warme maaltijden minstens 1 x per week een plantaardige vleesvervanger* aan
- x% lokale besturen bieden bij de warme maaltijden minstens 1 x per week een plantaardige vleesvervanger* aan
- x% ondernemingen bieden bij de warme maaltijden minstens 1 x per week een plantaardige vleesvervanger* aan
- x% toename in supermarkten van het aandeel kant-en-klare-maaltijden die volledig plantaardig zijn
- x% toename in supermarkten van de eiwitrijke aanbiedingen in de promotiefolders waarvan plantaardig het hoofdingrediënt is

(*) plantaardige vleesvervangers zijn bijvoorbeeld peulvruchten, tofu of quorn

1.1.2 Databronnen

De (toekomstige) data over het plantaardig aanbod binnen de zogenaamde cateringsettings (scholen, woonzorgcentra, ondernemingen, lokale besturen) zijn afkomstig uit [de preventiepeiling van Gezond Leven](#). Voor de basisscholen en secundaire scholen zijn enkel (representatieve) data van 2022 gekend (beide 29%). Voor hogescholen en universiteiten zijn er data van zowel 2019 als 2023 gekend (resp. 62% en 59%), maar in 2019 nam slechts een deel van de populatie deel aan de bevraging. Hierdoor is het mogelijk dat vooral de instellingen die reeds het meeste inzetten op het preventieve gezondheidsbeleid, deelnamen aan de bevraging. Om deze reden kunnen geen rechtstreekse vergelijkingen gemaakt worden tussen de resultaten van 2019 en die van 2022.. Voor woonzorgcentra zijn enkel data van 2023 gekend (13%). Dit is te weinig om een realistische prognose en doelstelling richting 2030 vast te leggen. Ook bij ondernemingen, steden en gemeenten worden preventiepeilingen uitgevoerd. Dit levert tot 2023 nog geen representatieve en dus bruikbare data op. Hier kan in de toekomst verandering in komen, waardoor ze wel opgenomen worden in de doelstellingen;

De data over het plantaardige aanbod in de supermarkten zijn afkomstig uit de [Superlijst](#). Dit is een bevraging van een aantal grote supermarktketens die pas in 2022 voor het eerst werd uitgevoerd. In 2024 zou een nieuwe bevraging gebeuren. Ook deze data zijn momenteel nog onvoldoende om een realistische prognose en doelstelling richting 2030 vast te leggen.

Alle zes indicatoren die een trend kunnen weergeven van het aanbod van plantaardige alternatieven (eiwitten), worden de komende jaren gemonitord. Wanneer nieuwe en voldoende data beschikbaar zijn, worden hieraan SMART-ambities gekoppeld.

1.1.3 Nulmeting

Nog geen nulmeting – zie 1.1.2.

1.2 DOELSTELLING 2: KLEINERE PORTIEGROOTTE DIERLIJKE EIWITTEN IN HET AANBOD

Ook het verkleinen van de portiegrootte van vet- of suikerrijke producten zit vervat in de ambitie van [het nutripact](#). Ook in het kader van eiwitstrategie willen we, om gezondheids- en milieuredenen, de portiegrootte van dierlijke eiwitten verminderen. Zo raadt de Hoge Gezondheidsraad volwassenen aan om maximaal 300g rood vlees en 30g bewerkt vlees per week te eten. Hier zitten we in Vlaanderen (en België, en Europa) boven. Hier ligt een grote verantwoordelijkheid bij de consument, die goed geïnformeerd moet worden, maar eveneens bij het aanbod: zo geven bijvoorbeeld voorverpakte vleesproducten (bv. bereide worsten) een norm aan. Het aandeel voorverpakte vleesproducten dat onder de 100g vlees zit, is een SMART geformuleerde indicator die deze trend naar kleinere porties dierlijke eiwitten kan weergeven.

Omwille van gebrek aan data uit het verleden (geen zicht op de trend), is becijfering van deze indicator momenteel nog niet mogelijk. Deze zal, in de mate van het mogelijke, vanaf 2024 ingevuld worden.

1.2.1 SMART formulering

x% toename van het aandeel voorverpakte vleesproducten dat onder de 100g vlees zit

1.2.2 Databronnen

De data over het aandeel voorverpakte vleesproducten dat onder de 100g vlees zit, zijn afkomstig uit de [Superlijst](#). Dit is een bevraging van een aantal grote supermarktketens die pas in 2022 voor het eerst werd uitgevoerd. In 2024 zou een nieuwe bevraging gebeuren. Deze data zijn momenteel nog onvoldoende om een realistische prognose en doelstelling richting 2030 vast te leggen.

Deze indicator wordt de komende jaren verder opgevolgd. Wanneer nieuwe en voldoende data beschikbaar is, worden hieraan SMART-ambities gekoppeld.

1.2.3 Nulmeting

Nog geen nulmeting – zie 1.2.2.

1.3 DOELSTELLING 3: MEER KENNIS VAN DIVERSE EIWITBRONNEN EN RECEPTUREN

Om aan de slag te kunnen gaan met nieuwe ingrediënten (bv. peulvruchten) en nieuwe recepturen (bv. plantaardige gerechten), is extra kennis nodig. Horeca Forma is de vormingsorganisatie voor wie werkt in de horecasector. Zij bieden elk jaar gratis opleidingen aan. Sinds 2020 maken ook opleidingen met de focus op eiwitdiversificatie deel uit van dit aanbod. Het aantal opleidingen, en deelnemers per opleiding,

die gericht zijn op deze eiwitdiversificatie, is een SMART geformuleerde indicator die de trend naar meer kennis van diverse eiwitbronnen en recepturen kan weergeven.

1.3.1 SMART formulering

- **50 'plant-based' horeca-opleidingen (2030).** Voor de tussentijdse mid-term evaluatie in 2026 mikken we op 35 opleidingen
- **10 deelnemers per 'plant-based' opleiding (2030).** Voor de tussentijdse mid-term evaluatie in 2026 mikken we op 8 deelnemers

1.3.2 Databronnen

Horeca Forma: Uit de ontvangen gegevens van Horeca Forma blijkt dat twee van hun opleidingen inzetten op deze eiwitdiversificatie: de 'plant-based' opleiding en de opleiding 'scoren met gezonde en betaalbare lunchrecepten'. De 'plant-based' opleiding zet in op meer (kennis van) plantaardige ingrediënten en plantaardig koken. Bij de opleiding 'scoren met gezonde en betaalbare lunchrecepten' ligt de focus op het gebruik van zowel duurzame als lokale producten. Beide hebben dus een duidelijke link met alternatieve (en lokale) eiwitten.

1.3.3 Nulmeting

In onderstaande tabel staat het overzicht van het aantal opleidingen en deelnemers van 2019 tot 2023. De referentiewaarden zijn gebaseerd op meerjaarlijkse gemiddelden:

- van 2022 tot 2023 voor de 'plant-based' horeca-opleidingen, gezien deze opleidingen in 2022 zijn opgestart
- van 2020 tot 2023 voor de 'scoren met gezonde en betaalbare lunchrecepten' horeca-opleidingen, gezien deze opleidingen in 2020 zijn opgestart

Van 2022 tot 2023 werden gemiddeld 9 'plant-based' opleidingen georganiseerd. Het gemiddeld aantal deelnemers voor deze 'plant-based' opleidingen is 6 deelnemers. Beide aantallen (opleidingen en deelnemers) zijn van 2022 tot 2023 in stijgende lijn. Daarom is ook voor een ambitieuze doelstelling van 50 opleidingen in 2030 gekozen. Als tussentijdse mid-term evaluatie mikken we op 35 opleidingen.

SMART-indicator	2019	2020	2021	2022	2023	referentiejaar	referentie waarde
aantal 'plant-based' horeca-opleidingen	/	0	0	7	30	gem. 2022-2023	18,5
aantal deelnemers per 'plant-based' opleiding	/	0	0	5,77	6,35	gem. 2022-2023	6,1

1.4 DOELSTELLING 4: VOLDOENDE AANBOD VAN (PRODUCTEN OP BASIS VAN) LOKALE EIWITBRONNEN

Binnen dit thema streven we eveneens naar een ruimer aanbod van (producten op basis van) lokale eiwitbronnen. Momenteel is er echter geen databron (en dus indicator) voorhanden om deze evolutie naar

meer lokale eiwitten in kaart te brengen. Daarom wordt deze doelstelling momenteel enkel kwalitatief, en nog niet SMART, geformuleerd.

Volgende organisaties werk(t)en actief mee aan het bepalen van bovenstaande doelstellingen, en het aanbrengen van betrouwbare data(bronnen) om de doelstellingen te monitoren:

Departement Landbouw en Visserij (trekker), Departement Omgeving, Gezond Leven, Flanders' Food, Bond Beter Leefmilieu (BBL), Comeos, Fevia Vlaanderen en VLAM.